

УДК : 616-31-002:616-02:616-03

АНАЛІЗ ЯКОСТІ ОРТОПЕДИЧНОГО ЛІКУВАННЯ ПАЦІЄНТІВ ПОВНИМИ ЗНІМНИМИ ПРОТЕЗАМИ

Фера М.О.

*асистент кафедри ортопедичної
стоматології ДВНЗ «Ужгородський
національний університет», м. Ужгород,
Україна*

Summary: За даними Костенка Є.Я. та Мельника В.С. (2016) при огляді пацієнтів м. Ужгорода, повна адентія була зареєстрована у 10% пацієнтів віком понад 65 років, при цьому у цій віковій групі показники значення індексу КПВ в основному були сформовані за рахунок параметру видалених зубів, який сягав $9,70 \pm 0,6$ [8, 9]. За результатами проведених епідеміологічних досліджень патологія повної адентії є ключовою у формуванні попиту на протезування, як одного з ключових видів стоматологічних послуг [10 – 12].

Key Words: повна адентія, імплантологічне втручання, повні знімні протези, атрофія коміркового відростка

Результати епідеміологічних досліджень констатують, що потреба населення України в повному знімному протезуванні складає близько 57,6 осіб на 1000 обстежених пацієнтів. Попередньо проведені огляди констатують факт поширеності повної адентії у 15% людей віком від 40 років і у 43,3% осіб похилого віку [1].

Враховуючи те, що в Україні прогнозується суттєве збільшення середньої тривалості життя, а відповідно – і прогресуюче збільшення кількості осіб похилого та середнього віку, ці дані дозволяють припустити, що середня кількість населення України може потребувати використання повних знімних протезів чи інших видів ортопедичних конструкцій для заміщення повної вторинної адентії, що складатиме близько 20% всього населення [1 – 4].

Дані комплексних досліджень вказують на те, що розвиток повної вторинної адентії у стоматологічних пацієнтів провокує формування не тільки низки функціональних та естетичних порушень в області зубощелепового апарату, а й ряду особистісних та психологічно-асоційованих негативних змін, які викликають порушення соціальної адаптації та знижують сумарний показник якості життя пацієнтів [5 – 7].

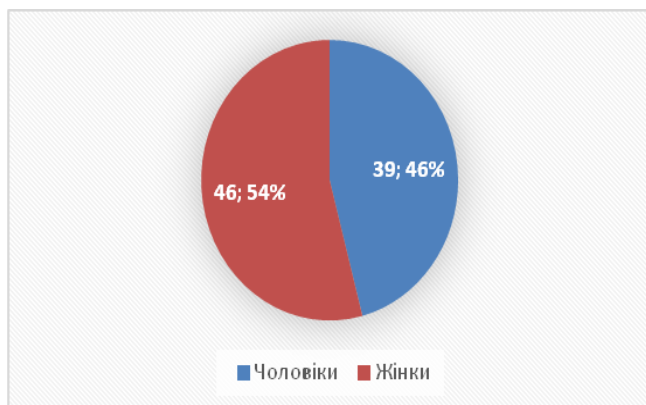
Мета дослідження. Провести комплексне дослідження якості попередньо проведеного ортопедичного лікування пацієнтів повними знімними протезами та ятрогенно-асоційованих змін стоматологічного статусу на базі Університетської стоматологічної поліклініки м. Ужгорода.

Матеріали та методи дослідження. В ході роботи були використані клінічні, епідеміологічні, інструментальні, рентгенологічні, аналітико-синтетичні, математичні, комп'ютерні, графічні, морфометричні, цифрові, статистичні методи дослідження.

Результати дослідження та їх обговорення.

Протягом 2016-2018 рр. було попередньо відібрано 85 пацієнтів ортопедичного відділення Університетської стоматологічної поліклініки міста Ужгорода (46 жіночої статі – 54,11%, і 39 чоловічої – 45,89%) з повною адентією, які попередньо були реабілітовані за допомогою конструкцій

повних знімних протезів, та користувались такими протягом більше, ніж 12 місяців.

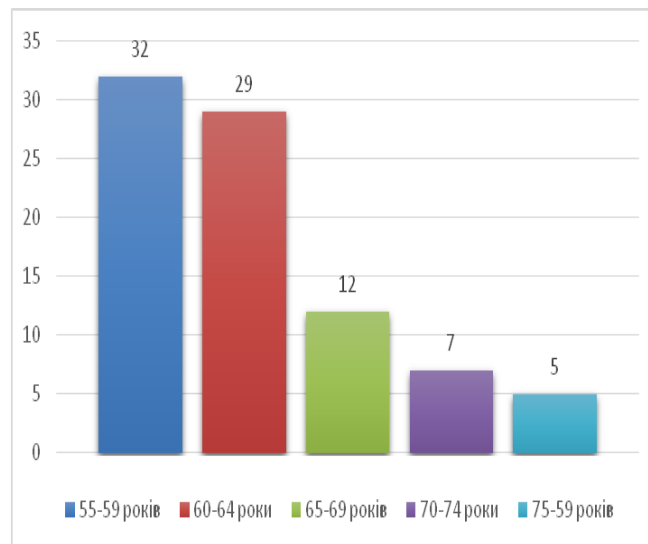

Рис.1. Розподіл пацієнтів за статтю

Формування вибіркової досліджуваної сукупності пацієнтів проводилось за умов їхньої згоди для проведення майбутнього імплантологічного втручання та/або повторного ортопедичного лікування та дозволу на обробку даних опитувальників, результатів клінічних, інструментальних та рентгенологічних досліджень із збереженням принципу анонімності. Також приймалась до уваги наявність супутніх соматичних патологій та наявність достатньої кісткової пропозиції у відповідних ділянках щелеп, які б виключали потребу проведення додаткових денто-альвеолярних реконструктивних втручань, ризику та ускладнення, що з ними пов'язані.

Враховуючи діапазон показників віку серед пацієнтів досліджуваної вибірки, а також рекомендації щодо стандартизації вікових періодів за ВООЗ, розподіл

пацієнтів досліджуваної вибірки за критерієм віку був представлений наступним чином: 55-59 років – 32 особи (37,65%), 60-64 роки – 29 осіб (34,12%), 65-69 років – 12 осіб (14,12%), 70-74 роки – 7 осіб (8,24%), та 75-79 років – 5 осіб (5,88%).

Рис. 2. Розподіл пацієнтів за віком

Серед досліджуваних пацієнтів повними знімними протезами на обох щелепах користувалось 23,52% пацієнтів (20 осіб), тільки на нижній щелепі повні знімні протези були наявні у 32,94% пацієнтів (28 осіб), тільки на верхній щелепі у 43,52% пацієнтів (37 осіб). Нижчий відсоток повних знімних протезів на нижній щелепі у порівнянні із верхньою, можна пояснити тим, що лікарі ортопеди намагаються залишити поодинокі опори в ротовій порожнині, для кращої фіксації знімної конструкції.

Таблиця 1.
Розподіл пацієнтів за локалізацією протезів

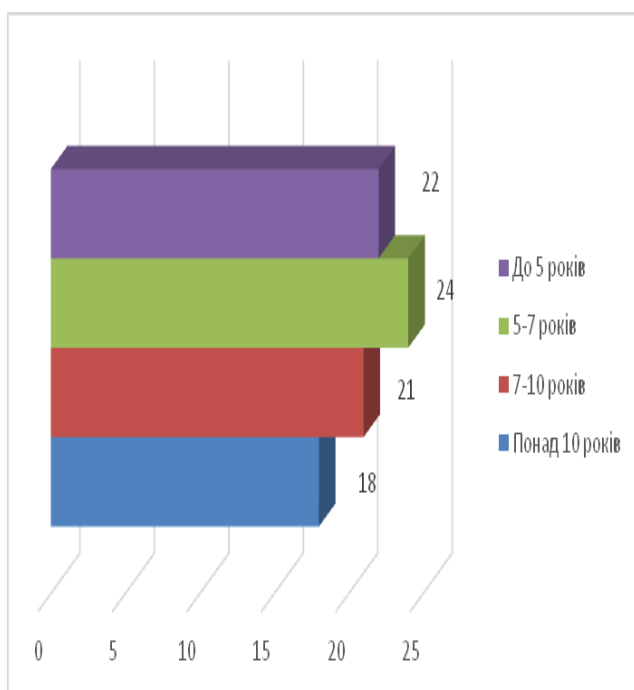
Протези на нижній щелепі	Протези на верхній щелепі	Протези на обох щелепах	Всього
28	37	20	85
32,94%	43,53%	23,53%	100,00%

Розглядаючи групи пацієнтів по типу атрофії щелеп було виявлено, що

найбільша кількість хворих з повною відсутністю зубів на верхній щелепі з

помірною атрофією коміркового відростка. Ця група складала 41,17%. Найменша кількість хворих виявлена з атрофованою комірковою частиною нижньої щелепи у фронтальній ділянці, що складала 5,88%.

В процесі аналізу якості проведеного попередньо протезування повними знімними протезами серед 85 пацієнтів вдалось встановити, що 18 осіб (21,18%) користувалися протезами протягом більше, ніж 10 років, 21 особа (24,71%) – від 7 до 10 років, 24 особи (28,24%) – від 5 до 7 років, 22 особи (25,88%) – до 5 років.

Рис. 3. Розподіл пацієнтів за терміном користування протезом

Серед 18 осіб, які користувалися повними знімними конструкціями понад 10 років, 7 осіб (8,24%) користувалися повними знімними протезами лише на нижній щелепі, ще 7 осіб (8,24%) – повними знімними протезами на верхній щелепі, та 4 особи (4,71%) – повними знімними

протезами на обох щелепах. Серед 21 особи, які користувалися повними знімними конструкціями 7-10 років, 6 пацієнтів були реабілітовані повними знімними протезами на нижній щелепі (7,06%), 10 пацієнтів (11,76%) – протезами на верхній щелепі, 5 пацієнтів (5,88%) – протезами на обох щелепах. Із 24 пацієнтів, лікування адентії у котрих було проведено 5-7 років тому, 6 осіб (7,06%) користувалися повними знімними протезами на обох щелепах, 10 осіб (11,76%) – повними знімними конструкціями лише на верхній щелепі та ще 8 осіб (9,41%) – повними знімними протезами на нижній щелепі. Серед пацієнтів реабілітованих по причині адентії протягом останніх 5 років, 5 осіб (5,88%) користувалися повними знімними конструкціями на обох щелепах, 10 осіб (11,76%) – лише на верхній щелепі, та ще 7 осіб (8,24%) – лише на нижній щелепі.

Висновок. Враховуючи значний відсоток поширеності повної адентії та потреби населення України у відповідному ортопедичному протезуванні, виникає доцільність розробки нових та адаптації існуючих комплексних протоколів стоматологічного лікування, які передбачали б відновлення не лише функціональних параметрів оклюзії пацієнта і його естетичного профілю, але й покращення загального показника якості життя. Саме тому аналіз якості попередньо пролікованих пацієнтів, врахування оклюзійних змін та вихідних параметрів жувальної ефективності та жувальної здатності на етапі планування повторної ортопедичної реабілітації пацієнтів із повною адентією сприяє стабілізації структурно-функціонального стану зубо-щелепового апарату в цілому та досягнення ним сталого компенсаторного діапазону, що знижує ризик виникнення ускладнень у віддалений період спостереження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Біда О.В. Диференційовані методи ортопедичного лікування та функціональної реабілітації хворих з дефектами зубних рядів, ускладнених зубощелепними деформаціями / О.В. Біда // Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора наук. – 2018. – С. 390.
2. Ватаманюк М.М. Повна втрата зубів. Поширеність. Потреба в ортопедичному лікуванні / М.М. Ватаманюк, О.Б. Беліков, О.О. Максимів, Х.Ю. Манюх // Буковинський медичний вісник. – 2012. – 16(4). – С.64
3. Гризодуб В. І. Дослідження анатомо-топографічних особливостей беззубих щелеп / В.І. Гризодуб, Н.В. Кричка, Д.В. Гризодуб. – 2014. С.56.
4. Давиденко В. Ю. Дослідження смакової чутливості в період адаптації пацієнтів до знімних пластинкових протезів / В.Ю. Давиденко // Український стоматологічний альманах. – 2016. – №. 2. – С.25 – 32.
5. Добровольський О.В. Малобюджетна ортопедична реабілітація пацієнтів із повною відсутністю зубів на нижній щелепі / О.В. Добровольський // Український стоматологічний альманах. – 2013. –С.96.
6. Иорданишвили А. К. Полная утрата зубов у взрослого человека: возрастные особенности распространенности, нуждаемости в лечении и клинической картины / А.К. Иорданишвили, Е.А. Веретенко, А.А. Сериков, В.В. Лобейко, Д.В. Балин // Курский научно-практический вестник "Человек и его здоровье". – 2015. – С.15.
7. Король Д. М. Відповідність імплантаційної системи Implife® сучасним вимогам та викликам / Д.М. Король // (2011). Імплантологія. Пародонтологія. Остеологія.. – 2011.– № 2. – С.22.
8. Король Д. М. Визначення функціонального стану жувальних м'язів при виготовленні зубних протезів / Д.М. Король, І.В. Скубій, Ф.А. Черевко, Є.Л. Онипко, А.С. Єфименко // Вісник проблем біології і медицини. – 2014. –№ 1 (2). – С.13 – 17.
9. Костенко Є. Я. Систематизація дефектів зубних рядів у пацієнтів з нефіксованою міжальвеолярною висотою та центральним співвідношенням щелеп / Є.Я. Костенко, А.Т. Кенюк, М.Ю. Гончарук-Хомін, О. Б. Ганущак // Современная стоматология. – 2014. – №5. –С. 72 – 75.
10. Крижановський А. Є. Профілактика атрофії тканин протезного ложа при користуванні повними знімними протезами / А.Є. Крижановський // Вісник проблем біології і медицини. – 2015. – № 2 (2). – С. 135 –138.
11. Левандовський Р. А. Віддалені результати протезування хворих із резекцією верхньої щелепи інтелектуальною-активною резекційною апаратурою / Р.А. Левандовський // Вісник проблем біології і медицини. – 2018). – №1(1). – С.142.
12. Павленко М. А. Дентальная имплантация как альтернатива съёмному протезированию / М.А. Павленко // Стоматолог. – 2013. – № 2. – С. 68.
13. Пономаренко В. О. Віддалені результати незнімного протезування хворих похилого віку з повною вторинною адентією нижньої щелепи з опорою на імплантати / В.О. Пономаренко, М.В. Хребор, Ю.І. Силенко // Український стоматологічний альманах. – 2017. – № 3. – С.52.